

Jumalateenistus Nõos P, 30.03.25 kell 11.00, *Laetare*

Lektsioonid: 5Ms 8:2–3; 1Kr 10:1–6

Pihikõne: Lk 10:19j

Jutlus: Jh 6:1–15

Laulud: 224 (1–4); 284 (1–2, 3); 241 (1–3); 354 (1–6)

Pärast seda läks Jeesus teisele poole Galilea ehk Tibeeriase järve. Ja temaga läks kaasa suur rahvahulk, sest nad olid näinud tunnustähti, mida ta haigetele tegi. Aga Jeesus läks mäele ning istus sinna koos oma jüngritega. Ent paasa, juutide püha, oli ligi. Kui nüüd Jeesus oma silmad üles tõstis ja nägi palju rahvast enese juurde tulevat, siis ta ütles Filippusele: „Kust me ostame leiba, et need saaksid süüa?” Aga seda ta ütles teda proovile pannes, sest ta teadis küll, mida ta kavatses teha. Filippus vastas talle: „Isegi kahesaja teenari eest ostetud leibadest ei jätku neile, et igaüks pisutki saaks.” Andreas, üks ta jüngritest, Siimon Peetruse vend, ütles talle: „Siin on üks poiss, kellel on viis odrালেiba ja kaks kalakest. Kuid mis sellest saab nii paljudele?” Jeesus ütles: „Pange inimesed istuma!” Seal paigas oli palju rohtu. Siis istusid nad maha, seal oli arvult umbes viis tuhat meest. Jeesus võttis nüüd leivad, tänas Jumalat ja andis neile, kes maas istusid, samuti ka kalakestest, niipalju kui nad tahtsid. Aga kui nende kõhud olid täis saanud, ütles Jeesus oma jüngritele: „Koguge ülejäänud palakesed kokku, et midagi ei läheks raisku!” Siis kogusid nad viiest odrালেivast kokku kaksteist korvitäit palakesi, mis oli sööjatest üle jäänud. Kui nüüd rahvas nägi tunnustähte, mille Jeesus oli teinud, ütlesid nad: „Tema on tõesti see prohvet, kes peab tulema maailma.” Nüüd sai Jeesus aru, et nad tahavad tulla ja teda vägisi kuningaks teha, ja ta tõmbus mägedesse üksindusse.

5000 mehe (kõnelemata naistest ja lastest) toitmine on ainus Jeesuse imetegu, mida esitavad oma evangeeliumides kõik neli evangelisti: Matteus, Markus, Luukas ja Johannes. Järelikult on selles midagi erilist. Mis see eriline siis võiks olla?

Võib-olla teeb selle imeteo eriliseks rikkalik alltekst või varjatud tähendus, mida see endas kätkeb.

Kõige enam levinud on selle tähendamissõna seostamine armulauaga. Tõepoolest, tegemist on ju leiva jagamisega kogudusele Jeesuse poolt, samamoodi nagu ta tegi seda Pühal Öhtusöömaajal, mida Johannese evangeeliumis tegelikult otseselt ei mainitagi. Ja et selline seos armulauaga on ilmne, näitab ka Jh 6. peatüki edasine kulg, kus Jeesus nimetab end rahvahulga ees eluleivaks ja kutsub üles sööma Jeesuse liha ja jooma tema verd – kõike seda just selle 5000 mehe toitmise imeteo tuules.

Kuid see tähendamissõna viitab ka laiemalt kiriku ja koguduse toimimisele.

Kõigepealt on meie kirjakohas öeldud, et ehkki Jeesus läks Galilea ehk Tibeeriase järve läänekaldalt, kus ta oli pikemalt peatunud, järve idakaldale, järgnes talle suur rahvahulk. See tähendab, et inimesed otsisid Jeesust ja tahtsid temaga koos olla.

Mis võib olla veelgi parem! Inimesed on pannud tähele Jeesuse imelisi tegusid ja tahavad temaga koos olla: tema õpetust kuulda ja tema tegevuse tunnistajaks olla! Võiks öelda, et unistuste olukord ühele kogudusele: tuhanded inimesed tulevad Jeesuse juurde!

Ja Jeesus ei jäta neid tühjade kätega. Ta hoolitseb Jumala Pojana tuhandete inimeste eest seal, kust nad teda järgides end leiavad. Antud juhul oli tegemist kõnnumaaga, kus kasvas küll palju rohtu, kuna oli kevadine aeg. Ent inimasustus oli eemal. Jeesus ei lasknud aga inimestel tühja kõhtu kannatada, vaid hoolitses nende toidu eest nagu eeskujulik pereisa, kellele on külalised tulnud.

Võiks öelda, et ka meie ajal toimib Kristuse kogudus samamoodi. Need, kes Jeesuse juurde tulevad, leiavad eest lahke peremehe, kes ei jäta ühtegi külalist nälga. Aga miks siis meie kirikuis nii vähe rahvast on ja koguduste liikmeskond pigem väheneb? Kahel põhjusel: a) inimestel pole välist märki, mis võiks nende huvi Jeesus Kristuse vastu äratada ja b) inimesed ei oska Jeesus Kristuse pakutatavat toitu seostada igapäevase leivaga.

Mispärast järgnesid tuhanded inimesed Jeesusele teisele poole Galilea järve? Evangelist Johannes vastab: nad olid näinud tunnustähti, mida Jeesus haigetele tegi. Tänapäeva inimene ei näe

tunnustähti, imelisi tervendamisi Jumala poolt. Tervendajaid küll otsitakse ja enda arvates ka leitakse, kuid nende mõju jääb poolikuks: inimene leiab mingi abi, see aitab teda mõnevõrra, kuid seejärel mõju kaob või läheb asi veelgi halvemaks. On siis see abi teaduslik meditsiin, alternatiivmeditsiin, alkohol, meelemürgid või murede unustamine läbi meelelahutuse.

Vähesed aga kuulavad, mida on öelda Jeesusel. Mt 11:28–30 ütleb Jeesus tuntud sõnad: „Tulge minu juurde kõik, kes olete väevatud ja koormatud, ja mina annan teile hingamise! Võtke enda peale minu ike ja õppige minult, sest mina olen tasane ja südamedelt alandlik ja te leiate hingamise oma hingedele, sest minu ike on hea ja minu koorem on kerge!”

Meie esivanemad tundsid seda Jeesuse sõna hästi. Kahes Eesti suurema linna suuremas kirikus, Tarttu Peetri ja Tallinna Kaarli kirikuis on Johann Köleri altarimaal, mis on loodud täpselt nende Jeesuse sõnade illustreerimiseks. Küllap olete kõik neid kunstiteoseid näinud. Kuid tänapäeva inimene võtab neid maale mitte ajatu tõe vahendajaina, vaid kunstiteostena, võib-olla siis heal juhul juhul kunstitõena.

Ent see, et tänapäeva inimesed ei näe enam Jeesuse tunnustähti, on Jumala tahe. Jeesus ütleb Mt 16:4: „See kuri ja abielurikkuja sugupõlv nõuab tunnustähte, aga talle ei anta muud kui prohvet Joona tunnustäht.“ See tähendab seda, et me peame leppima evangeeliumiga Jeesus Kristuse surnuist ülestõusmisest. Meile ei anta selliseid tunnustähti, mis tõid suured rahvahulgad kord Galilea järve ääres Jeesuse juurde kokku.

Samuti, nagu ütlesin, ei oska tänapäeva inimene seostada Jeesus Kristuse pakutud toitu igapäevase leivaga. Jeesus ütleb Mt 6:33: „Aga otsige esmalt Jumala riiki ja tema õigust, siis seda kõike antakse teile pealegi!“ Suured rahvahulgad meie kirjakohas läksid Jeesuse juurde ja said kõhud täis. Tänapäeva inimene ei saa enam aru, kuidas see võib juhtuda: ega siis kirik mingi söögikoht pole! Ent jällegi: Jumal on seadnud asjad nii, et inimene peab astuma ise esimese sammu. Nii nagu Aadam ja Eeva kord astusid esimese sammu, et Jumalast kaugeneda, tuleb igal siia maailma sündinud inimesel astuda esimene samm Jumala poole, et tal oleks kõike, mida elus on tarvis.

Jumal on Jeesuse Kristuse läbi seadnud asjad nii, et need imeteod, mida meie kirjakohas tegi Jeesus, tehakse tänapäeval Jumala sõna läbi. Ning see leib, mida pakkus meie kirjakohas suurele rahvahulgale Jeesus, jõuab soovijani armulauasakramendi läbi. Teisi võimalusi lihtsalt pole: võta või jäta!

Ütlesin algul, et see tähendamissõna 5000 mehe toitmise viitab laiemalt kiriku ja koguduse toimimisele. Lisaks eelkõneldule on minu meelest üks väga tunnuslik koht selles kirjakohas viis, kuidas Jeesus rahvast toidab. Jeesus ütleb oma jüngerile: „Pange inimesed istuma!” Mk 6:39j on seda teguviisi täpsustatud: „Ja ta käskis seada nad kõik istuma rühmiti haljale rohule. Ja nad istusid maha sajakaupa ja viiekümnekaupa.“ See tähendab seda, et Jeesus lõi inimeste hulgas esmalt korra, et siis alustada toitmisega. Võiks ka öelda, et enne oli vorm ja siis tuli sisu.

Kristuse kogudus pole lihtsalt suur rahvahulk, kes tungleb Jeesuse sõnu kuulama ja imetegusid pealt vaatama, vaid see on organiseeritud rahvahulk. Jeesuse käest süüa võttes pidid inimesed istuma. Ja istuma kindla koha peal. See tähendab seda, et koguduses, kirikus, kristlaskonnas peab valitsema rahu ja kord.

Alates algkogudusest kuni tänapäevani on kirikus oluline rahu ja kord. Ka apostel Paulus rõhutab seda oma kirjades. 1Kr 12:28 ütleb Paulus: „Ja Jumal on seadnud koguduses esmalt mõned apostleiks, teiseks prohveteks, kolmandaks õpetajaiks; seejärel tulevad imeteod, seejärel armuannid tervendamiseks, abistamiseks, juhtimiseks, mitmesugusteks keelteks.“ Ja lisab 1Kr 14:33, 40: „Sest Jumal ei ole korratuse, vaid rahu Jumal, ...kõik sündigu viisakalt ja korra järgi.“

Vahel kahtlevad inimesed kiriku õpetuses ja kirikuseaduse vajalikkuses, samuti riigiseaduste täitmise vajalikkuses koguduses. Kõik olevat ju niigi Issanda kätes. Kuid usun, et eeltoodu veenis meid, et kord ja rahu kirikus on Jumala tahe, mis on üks osa viisist, kuidas Jumal tänapäeval tahab oma rahvast sõna ja sakramendiga toita.

Lisaks eeltoodule on meie kirjakohas veelgi seoseid koguduse toimimisega. Toon kaks näidet. Jeesuse leibadeimes on kirikuloos nähtud seost usutunnistusega, mille abil kirik ja tema liikmed üheskoos oma usku sõnades väljendavad. Ajast u 160–170 pKr pärineb Väike-Aasiast algselt arvatavasti kreekakeelne, kuid tänapäevani tervikuna vaid etioopiakeelsena säilinud „Apostlite

kiri“. Selle kirja 5. peatükis tõlgendatakse Jeesuse jagatud viit leiba allegooriliselt viiesosalise usutunnistuseks: „Mida need viis leiba tähendavad? Nad on sümbol meie usust kristlaste Issandasse (suures kristlaskonnas), nimelt [1] Isasse, Kõigeväelisse Issandasse, ja [2] Jeesusesse Kristusesse, meie Päästjasse, [3] Pühasse Vaimusse, Lohutajasse, ja [4] pühase kirikusse, ja [5] pattude andeksandmisse.“

Kaheteistkümne apostli õpetuses ehk Didahhes, mis pärineb samuti 2. sajandist pKr, on sõnad (IX.4): „Nii nagu see leib oli laiali (hajutatud) üle mägede ja on saanud kokku üheks, nõnda kogutagu sinu kogudus maa äärtelt sinu riiki.“ Selle mõtte aluseks on meie tänase kirjakohta 5000 mehe toitumise selline tõlgendus, et viiest odraleivast kokku kogutud kaksteist korvitäit palukesi, mis sööjaist üle jäid, on allegooriliselt kõigi kristlaste kogumine Jumala riiki. Tõepoolest, kus maailma nurgas või millisel ajastul mõni Jeesuse Kristuse juurde tulnu ka ei elaks või kus ta surnuna ei puhkaks – kord kogutakse ta koos kõigi teiste kristlastega Jumala palge ette, et, nagu Jeesus ütleb, „midagi ei läheks raisku“. Jeesus hoolitseb oma rahva eest nii elus kui surmas!

Nõnda on meie tänane kirjakoht tõepoolest väga rikkaliku allteksti ja varjatud tähendusega Kristuse koguduse ja iga kristlase toimimise jaoks siin Jumala maailmas. Kinkigu Püha Vaim meile kõigi nende rikkuste mõistmist, mida kõigeväeline kolmainus Jumal meile oma andide kaudu jagab!

Aamen.